

การประชุม

คณะกรรมการการเลือกตั้งและสหกรณ์
สภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ 50

วันพฤหัสบดีที่ 13 มีนาคม 2568 เวลา 09.30 นาฬิกา
ณ ห้องประชุม 402 ชั้น 4 อาคารรัฐสภา

จัดทำโดย ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งและสหกรณ์

ระเบียบวาระการประชุม
คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๕๐
วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุมกรรมการ ๔๐๒ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา

.....

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องแจ้งเพื่อทราบ (ถ้ามี)

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม
บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๙ วันพฤหัสบดีที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๘

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา
เรื่อง “การเตรียมการรองรับผลกระทบจากนโยบายทรมป์ 2.0 และกฎหมายสินค้าปลอด
การตัดไม้ทำลายป่า (EU Deforestation Regulation: EUDR) ที่มีผลต่อภาคการเกษตรไทย”
หน่วยงานผู้มาให้ข้อมูลต่อที่ประชุม
(๑) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(๒) เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(๓) เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
(๔) อธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
(๕) อธิบดีกรมการค้าภายใน
(๖) ผู้ว่าการการยางแห่งประเทศไทย
(๗) ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
(๘) นายกษมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

*****

ฝ่ายเลขานุการ
กลุ่มงานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม (ถ้ามี)

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๔๙

วันพฤหัสบดีที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุมกรรมการ N 403 ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา

กรรมการผู้มาประชุม

๑. นายศักดิ์นิยม นุ่มหนู	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสุธรรม จริตงาม	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางฐิติมา ฉายแสง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายณรงค์เดช อุฬารกุล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายศิริสิทธิ์ สงนุ้ย	โฆษกคณะกรรมการ
๖. นายศิริสิทธิ์ เลิศด้วยลาภ	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายชัชวาล แพทยาไทย	โฆษกคณะกรรมการ
๘. นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ	กรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นายสุรพจน์ เตาะเจริญสุข	กรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายสัมฤทธิ์ แทนทรัพย์	กรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นางพิมพ์กาญจน์ พลสมัคร	กรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. นายธานินท์ นวลวัฒน์	กรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. นายสรวิทย์ ศุภปณิตา	กรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๔. นายก่อแก้ว พิถุทธอง	กรรมการ
๑๕. นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน	เลขานุการคณะกรรมการ

ผู้ช่วยเลขานุการประจำคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

- นางสาวพิมพ์อภา ปันธุ์ ผู้ช่วยเลขานุการประจำคณะกรรมการฯ

ที่ปรึกษา และเลขานุการประจำคณะกรรมการ ผู้มาประชุม

๑. นายนิธิวัฒน์ ธีระนันท์กุล	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๒. นายสุทธิพงษ์ เชื้ออภัยวงศ์	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๓. นายธนชาติ ไชยทองพันธ์	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๔. นางสาวธัชชากร เพ็งลาย	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๕. นางสาวพิชญพร อ่าเถื่อน	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๖. นางสาวดาวประกาย ศิริพรรณภักดิ์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ

ที่ปรึกษาทรงคุณวุฒิประจำคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ผู้มาประชุม

- นายปรีชา บุญยภิตา

ที่ปรึกษาประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ผู้มาประชุม

- นายพงศ์พันธ์ สงวนพงษ์

ผู้มาชี้แจง

กรมปศุสัตว์

กองสารวัตรและกักกัน (กสก.)

๑. นายชุตินันธ์ ศิริมงคลรัตน์	ผู้อำนวยการกองสารวัตรและกักกัน
๒. นายต้นพงศ์ คำพลงาม	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ

สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ (สคบ.)

๑. นายคมสันต์ รุ่งเรือง	ผู้เชี่ยวชาญด้านการควบคุมป้องกันโรคระบาด สัตว์ข้ามแดน
๒. นางธิตินันท์ สุขนิวัฒน์ชัย	นายสัตวแพทย์ชำนาญการ
๓. นายสุรเดช พัฒนมงคล	นิติกร

สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ (สพส.)

- นายธิตินันท์ อัครเสนา	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)

๑. นางสาวก่องวดี ผลเกลี้ยง	นักวิชาการมาตรฐานชำนาญการพิเศษ กองควบคุมมาตรฐาน
๒. นางสาวขวัญหทัย ทองปลาต	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักกำหนดมาตรฐาน
๓. นางสาวมินตรา ลักขณา	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักกำหนดมาตรฐาน

กรมการค้าภายใน

๑. นายกฤษณา ทองประเสริฐ	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการค้า สินค้าเกษตร ๑
๒. นายนิติรักษ์ เกากัน	นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ
๓. นางสาวมณฑนา ศรีสวัสดิ์	นักวิชาการพาณิชย์ปฏิบัติการ

สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ

๑. นายสัตวแพทย์ สุทัศน์ ตั้งธโนปัจจัย	กรรมการฝ่ายบริหาร
๒. นายสัตวแพทย์ ระพี ปัญญาทอง	กรรมการฝ่ายวิชาการ

สมาคมการค้าผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยภาคกลาง

๑. นางพเยาว์ อริกุล	นายกสมาคมการค้าผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยภาคกลาง
๒. นายสมคิด โพธิ์กุล	กรรมการการค้าผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยภาคกลาง
๓. นางสาวจันทร์แรม บุญเกิด	ประธานสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่สุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายพงษ์ศักดิ์ อริยจิตไพศาล
๒. นายภัทรพงศ์ มุสิกสังข์

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว นายศักดิ์นัย นุ่มหนู ประธานคณะกรรมการ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

๑.๑ กรมปศุสัตว์ได้มีหนังสือแจ้งผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาช้างเร่ร่อนเพื่อเรไรหารายได้ ตามท้องถนนในเขตชุมชนเทศบาลนครสกลนคร โดยได้มีหนังสือแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ปศุสัตว์เขต ๑ - ๙ ปศุสัตว์จังหวัดทุกจังหวัด ดำเนินการตรวจสอบโดยเข้มงวด สำหรับจังหวัดสกลนคร ได้แต่งตั้งคณะ อำนวยการและทำงานแก้ไขปัญหาช้างเร่ร่อน หากพบการกระทำผิดกฎหมายจะดำเนินการกับผู้กระทำผิดต่อไป

๑.๒ กรมศุลกากรได้มีหนังสือแจ้งความคืบหน้ามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการนำเข้า ชากัสต์ (สุกร) เข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย โดยได้ดำเนินมาตรการหลายด้านอย่างเข้มงวด อาทิ เพิ่มระดับความเข้มงวดการตรวจสอบสินค้าทางกายภาพและเอกสารประกอบการนำเข้า การกำหนดเงื่อนไข คัดกรองใบขนสินค้าและอัตราการเปิดตรวจสินค้าในระบบบริหารความเสี่ยงสำหรับสินค้า ประเภทชากัสต์ (สุกร) อย่างต่อเนื่อง

๑.๓ กรมปศุสัตว์มีหนังสือแจ้งผลการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโค กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงโคบ้านนา น้ำคำ จังหวัดนครพนม ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการเข้าร่วม โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมปลูกหญ้าเลี้ยงวัวและปัญหาโคติดเชื้อพิษสุนัขบ้าโดยกรมปศุสัตว์ได้ กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว

๑.๔ ด้วยนายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ได้มีหนังสือเชิญ ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ เข้าร่วมโครงการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรพบประชาชน จังหวัดเชียงรายและจังหวัดลำปาง เพื่อรับฟังปัญหาเกี่ยวกับการฟื้นฟูเมือง การป้องกันภัยธรรมชาติ และการ พัฒนาเศรษฐกิจ ระหว่างวันที่ศุกร์ ๑๔ - วันอาทิตย์ที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๘

๑.๕ ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎรวันศุกร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ได้พิจารณาญัตติ ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาศึกษาการส่งเสริม พัฒนา แก้ไขปัญหาทุเรียนอย่างยั่งยืนทั้งระบบ จำนวน ๓ ญัตติ และมีมติให้ส่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์พิจารณา โดยกำหนดระยะเวลาศึกษา ๙๐ วัน

ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมได้พิจารณาและมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๘ วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้เปิดเผยบันทึกการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่พิจารณา

พิจารณาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการเลี้ยงไก่ไข่และสุกรให้ได้มาตรฐาน”

จากปัญหาการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. ๖๙๐๙-๒๕๖๒ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มไก่ไข่ ที่กำหนดให้ผู้เลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตัวขึ้นไป ต้องได้รับการรับรองตามมาตรฐานข้างต้น ส่งผลกระทบต่อผู้เลี้ยงไก่ไข่โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่จะต้องปรับปรุงการจัดการฟาร์มไก่ไข่ให้เป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนด และปัญหาการกำหนดประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การนำสุกร หรือหมูป่า เข้ามาเลี้ยงใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่กำหนดให้การนำสุกรเข้ามาเลี้ยงใหม่ในฟาร์มตั้งแต่ ๑ ตัวขึ้นไป ต้องยื่นคำขอ

อนุญาตต่อสัตวแพทย์ประจำท้องที่ ต่อมา ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ยกเลิกประกาศกรมปศุสัตว์ดังกล่าว เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย ดังนั้น คณะกรรมการจึงได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไขปัญหารวมทั้งส่งเสริมการทำฟาร์มไก่ไข่และฟาร์มสุกรให้ได้มาตรฐาน เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง จึงได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ได้แก่ กรมปศุสัตว์ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กรมการค้าภายใน ตลอดจนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาคมเพื่อเลี้ยงสุกรแห่งชาติ และสมาคมผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยภาคกลาง เพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ กล่าวต่อที่ประชุมว่า ปัจจุบันเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรได้รับผลกระทบจากประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การนำสุกร หรือหมูป่า เข้ามาเลี้ยงใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่มีการยกระดับการป้องกันโรคเข้าฟาร์มปศุสัตว์ โดยเฉพาะโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African swine fever : ASF) ซึ่งไม่สอดคล้องกับการดำเนินวิถีเกษตรกรรายย่อย เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยจึงไม่สามารถดำเนินการตามประกาศได้บางประการด้วยเหตุปัจจัยด้านเงินทุนในการสร้างระบบฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐานของประกาศ ดังนั้น การออกกฎ ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องควรรับฟังความเห็นจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรทั้งระบบและมองภาพรวมของประเทศอย่างรอบด้าน อีกทั้ง เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยปัจจุบันมีจำนวนกว่า ๙๐% ซึ่งมีจำนวนมากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายใหญ่ ดังนั้น ภาครัฐควรตระหนักถึงการออกมาตรการให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นสำคัญ

อีกทั้ง การยกระดับฟาร์มปศุสัตว์ให้มีระบบการป้องกันโรคและการจัดการที่ดี โดยมีพื้นฐานการเลี้ยงสัตว์ตามตรา ๗ แห่ง พรบ.โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเป็นมาตรฐาน GAP นั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยจำเป็นต้องเข้ารับการอบรมเพื่อขอรับใบรับรองใบแรกเพื่อเข้าสู่การขอใบรับรองมาตรฐานฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (Good Farming Management : GFM) และสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (Good Agricultural Practices : GAP) ซึ่งสร้างภาระต้นทุนการเลี้ยงแก่เกษตรกรรายย่อย ดังนั้น จึงอยากเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือค่าใช้จ่ายการตรวจรับรองตามมาตรฐาน GAP และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic) ประกอบด้วย ค่าแรกเข้าและค่าตรวจประเมิน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง

ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยภาคกลาง กล่าวต่อที่ประชุมว่า ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีประกาศเรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เป็นมาตรฐานบังคับ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ กำหนดให้ฟาร์มที่เลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่จำนวน ๑,๐๐๐ ตัว ถึง ๙๙,๙๙๙ ตัว ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๕ ปี นับแต่วันประกาศราชกิจจานุเบกษา (๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘) ทั้งนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยจังหวัดสุพรรณบุรีกว่าร้อยละ ๙๐ ของผู้เลี้ยงไก่ไข่ทั้งหมด (เลี้ยงน้อยกว่า ๑,๐๐๐ ตัว) มีความกังวลต่อประกาศดังกล่าวในการทำมาตรฐานฟาร์มไก่ไข่ภาคบังคับ เพื่อให้ได้มาตรฐานสินค้าเกษตร และ GAP ฟาร์มไก่ไข่ ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยต้องปรับเป็นฟาร์มใหญ่ซึ่งใช้เงินทุนในการจัดการฟาร์มที่สูง โดยเรื่องนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยได้ยื่นหนังสือขอเรียกร้องของเกษตรกรถึงมาตรการที่ร้องขอ ณ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อน และเรียกร้องให้ภาครัฐมีการผ่อนปรนมาตรการโดยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยสามารถเข้าสู่ระบบได้โดยไม่มีภาระบังคับให้บริหารจัดการฟาร์มแบบรายใหญ่ โดยเสนอให้มีการวางแนวทางการเข้าสู่ระบบการจัดการฟาร์มแบบขั้นบันได เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยสามารถปรับตัวและอยู่ในระบบมาตรฐานตามที่กำหนดได้ ประกอบกับควรสนับสนุนแหล่งเงินทุน โดยให้ธนาคารเพื่อ

การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มีมาตรการปรับลดดอกเบี้ยให้แก่เกษตรกรรายย่อยที่เข้าระบบ GFM ไปปรับปรุงฟาร์มให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

สำหรับกรณีการออกใบอนุญาต นอกจากการออกใบรับรองมาตรฐาน GAP แล้วเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ยังต้องขอใบอนุญาตตามมาตรฐานสินค้าเกษตรภาคบังคับตามที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กำหนด ซึ่งถ้าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยไม่ดำเนินการจะต้องเสียค่าปรับตามประกาศที่ มกอช. กำหนดเรื่องอัตราการเปรียบเทียบปรับ ซึ่งมีอัตราที่สูงและเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับเกษตรกร ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงควรสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ดังกล่าวให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง

ผู้แทนกรมปศุสัตว์ สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กล่าวต่อที่ประชุมว่า ประเด็นของฟาร์มผู้เลี้ยงสุกร อย่างที่ทราบกันว่าปัญหาโรคระบาดอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African swine fever : ASF) ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรอย่างหนัก ทำให้กรมปศุสัตว์เล็งเห็นถึงการยกระดับแลคกัตินให้ฟาร์มปศุสัตว์มีระบบการป้องกันโรคและการจัดการที่ดี โดยมีประกาศกรมปศุสัตว์เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การนำสุกร หรือหมูป่า เข้ามาเลี้ยงใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๗ แต่ประกาศดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรายย่อยในการนี้ กรมจึงได้มีประกาศยกเลิกประกาศฉบับดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ อย่างไรก็ตาม กรมมีความเป็นห่วงเรื่องการควบคุมโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย จึงได้นำมาตรการทางกฎหมายตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ว่าด้วยเรื่องของการกำหนดหน้าที่ของเจ้าฟาร์ม เช่น การขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสัตว์ การดูแลสุขภาพสัตว์ การป้องกันโรคระบาดต้องปฏิบัติตามระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ ตลอดจนการดูแลอุปกรณ์ที่ใช้ ทั้งนี้ หากไม่ปฏิบัติตามจะมีโทษ ประกอบกับนำแนวทางการยกระดับการเลี้ยงปศุสัตว์โดยการนำระบบ GFM และ GAP มาใช้ ดังนี้ ๑) ระบบ GFM เป็นการส่งเสริมให้ฟาร์มปศุสัตว์มีระบบป้องกันโรคและเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม และเป็นแนวปฏิบัติขั้นต้นที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยและรายเล็กดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันมีฟาร์มสุกรที่มีสถานะรับรอง GFM แล้วทั้งสิ้น ๕,๔๖๖ ฟาร์ม คิดเป็น ร้อยละ ๑๖ ของฟาร์มที่ได้รับรอง โดยกรมจะสร้างการรับรู้ถึงการเข้าสู่ระบบ GAP ต่อไป ๒) ระบบ GAP การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายกลางและรายใหญ่ โดยมีเป้าหมายสูงสุดในการผลักดันให้ฟาร์มปศุสัตว์สู่ฟาร์มที่มีมาตรฐานต่อไป ทั้งนี้ หากกรมมีการผลักดันเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยสู่ระบบ GAP แล้ว ในอนาคตอาจมีการนำประกาศที่ยกเลิกกลับมาใช้อีกครั้ง โดยพิจารณาบนพื้นฐานความเป็นจริงและแหล่งเงินทุนที่เกษตรกรต้องใช้ปรับปรุงฟาร์ม

ผู้แทนกรมปศุสัตว์ กองสารวัตรและกักกัน กล่าวต่อที่ประชุมว่า การจับกุมลักลอบการนำเข้าส่งออกซากสุกรผิดกฎหมาย ในปีงบประมาณ ๒๕๖๘ มีการจับกุมได้ จำนวน ๗ ครั้ง (จำนวน ๑๘,๓๖๙ กก.) อย่างไรก็ตาม กรมได้มีมาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบการนำเข้าสุกรผิดกฎหมายทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว สรุปพอสังเขปดังนี้

แผนระยะสั้น

๑) เข้มงวดตรวจสอบบริเวณต่าง ๆ

๑.๑) บริเวณชายแดน เข้า-ออกราชอาณาจักร (รถบรรทุก) ตรวจสอบร่วมกับหน่วยงานอื่นที่ประจำอยู่ ณ จุดตรวจด่านพรมแดน/ด่านศุลกากร

๑.๒) บริเวณท่าเข้าออก (ท่าอากาศยานนานาชาติ) ตรวจสอบร่วมกับหน่วยงานอื่นที่ประจำอยู่ ณ จุดตรวจท่าอากาศยานดังกล่าว รวมถึงมีทีมสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจสอบการนำสัมภาระที่เข้ามาพร้อมกับผู้โดยสาร

๑.๓) บริเวณท่าเข้า - ท่าออก (ท่าเรือ) โดยดำเนินการเปิดตู้สินค้า ๑๐๐% ตรวจสอบร่วมกับหน่วยงานอื่นที่ประจำอยู่ ณ จุดตรวจท่าเรือดังกล่าว

๑.๔) บนถนนเส้นทางหลัก-รองในการลักลอบเคลื่อนย้ายเข้า - ออกราชอาณาจักร

๒) จัดชุดเฉพาะกิจปฏิบัติงานตรวจสอบสถานที่พักจากสัตว์ (ห้องเย็น) ทั่วประเทศ

๓) ลาดตระเวนตามแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน (เมียนมา-กัมพูชา ลาว-มาเลเซีย) ร่วมกับหน่วยงานความมั่นคงตรวจสอบบริเวณชายแดน เข้า-ออก ราชอาณาจักรโดยตรวจบุคคลและสัมภาระเพื่อป้องกันการลักขโมยสัตว์แบบ "กองทัพนมด"

แผนระยะกลาง

๑) ตรวจสอบสินค้าปศุสัตว์นำเข้า ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ด่านกักกันสัตว์ท่าเข้า เมื่อตรวจสอบแต่ละตู้เสร็จ จะทำการติดซีล เมื่อสินค้าถึงปลายทางจะมีเจ้าหน้าที่ปลายทางตรวจสอบสินค้าทั้งหมดอีกครั้ง

๒) จัดทำหมายเลขประจำตัวสัตว์/ซากสัตว์(สติ๊กเกอร์) ที่มีลักษณะจำเพาะ ในการแยกซากสัตว์ที่นำเข้าถูกต้องและสินค้าอย่างชัดเจน

๓) ตรวจสอบสถานที่พักซากสัตว์ (ห้องเย็น) ทั่วประเทศที่ได้รับการตรวจรับรองสถานที่พักซากสัตว์ จากกรมปศุสัตว์ หรือสถานที่เก็บรักษาสินค้าเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมประมง กรมโรงงานอุตสาหกรรม และ กรมการค้าภายในอย่างต่อเนื่อง

๔) ปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัย ได้แก่ ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยสถานกักสัตว์ และสถานที่พักซากสัตว์ (ห้องเย็น)

แผนระยะยาว

๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เสนอให้กรมศุลกากรแลกเปลี่ยนข้อมูลบัญชีสินค้านำเข้าประเภท แช่เย็น แช่แข็ง (Manifest) ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้กับกรมปศุสัตว์และหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรฯ ที่เกี่ยวข้อง

๒) สร้างเครือข่ายระหว่างเจ้าหน้าที่ของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ในการเฝ้าระวังและป้องกันการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรเข้ามาในประเทศไทย

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๗ มีปริมาณการจับกุมซากสัตว์ ลดลงตามลำดับ จากผลการปราบปราม การลักลอบนำเข้า ส่งออกตามแนวชายแดน และการเข้าตรวจสอบสถานที่พักซากสัตว์ภายในประเทศอย่างเข้มงวด

สำหรับประเด็นกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรที่กรมการมีข้อห่วงใยนั้น กองทุนสำหรับเกษตรกร ผู้เลี้ยงไก่ไข่ จะมีกองทุนของกระทรวงพาณิชย์ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาราคาคอกต่ำ ตลอดจนมีกองทุนพัฒนาอุตสาหกรรมไก่ไข่ที่จัดทำขึ้นโดยภาคเอกชน ซึ่งเป็นนโยบายของ Egg Board ที่ขอความร่วมมือให้เกษตรกรทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาด้านราคาและการณรงค์เรื่องการบริโภคเป็นส่วนใหญ่

ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กล่าวต่อที่ประชุมว่า สืบเนื่องจาก คณะกรรมการนโยบายไก่ไข่และผลิตภัณฑ์ (Egg Board) มีมติที่ประชุมเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เสนอให้ กำหนดมาตรฐานฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเลี้ยงไก่ไข่ลดความเสี่ยงการเกิด โรคอุบัติใหม่ ตลอดจนควบคุมปัญหาการเกิดโรคระบาดที่เกิดจากฟาร์มที่ยังไม่เข้าสู่ระบบมาตรฐาน เพื่อให้ได้ไข่ไก่ ที่มีคุณภาพ มาตรฐานและความปลอดภัย ทั้งนี้ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรเห็นชอบและเสนอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ลงนามประกาศกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่เป็นมาตรฐานบังคับ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ทั้งนี้ ก่อนการออกประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตรกรมได้มีการรับฟังความเห็น

เกษตรกรในพื้นที่แล้ว โดยกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ที่เลี้ยงไก่ไข่เพื่อการค้าจำนวน ตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตัวขึ้นไป ครอบคลุมองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการบุคลากร การจัดการ สุขภาพ การจัดการไก่รุ่น ไก่ระยะไข่และไข่ไก่การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ ไก่ที่ปลอดภัย มีคุณภาพเหมาะสมในการนำไปบริโภคเป็นอาหาร

สำหรับห้วงระยะเวลาในการขอใบอนุญาตและใบรับรองนั้น จะดำเนินการบังคับใช้กับเกษตรกร ผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ตัวขึ้นไป ก่อน โดยมีผลบังคับใช้ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ทั้งนี้ ห้วงระยะเวลา การบังคับใช้วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ปกติจะบังคับใช้เฉพาะผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำนวน ๑๐,๐๐๐ ตัวขึ้นไป แต่เนื่อง ด้วยประกาศกฎกระทรวงข้อยกเว้นประกาศไม่ทัน จึงต้องกำหนดให้มีการบังคับ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อย จำนวน ๑,๐๐๐ - ๙,๙๙๙ ตัว ให้ขอใบอนุญาตและใบรับรอง จนกว่าจะมีประกาศกฎกระทรวงข้อยกเว้นออกมา หากไม่ปฏิบัติตามจะมีค่าปรับการไม่ขอใบอนุญาต (มาตรา ๒๐) และไม่ขอใบรับรอง GAP (มาตรา ๒๗) อย่างไรก็ตาม มกช. ได้มีการบูรณาการร่วมกับกรมปศุสัตว์ในการสร้างการรับรู้ และประชาสัมพันธ์ ตลอดจนให้บริการ เคลื่อนที่ ซึ่งปัจจุบัน มกช. ได้มอบอำนาจให้กรมปศุสัตว์ เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับใบอนุญาตและใบรับรองทำให้ เกษตรกรสามารถติดต่อได้ที่หน่วยงานเดียว (one stop service)

ผู้แทนกรมการค้าภายใน กล่าวต่อที่ประชุมว่า ประเด็นของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในไทย มีปริมาณความต้องการใช้ ในปี ๒๕๖๗ มีความต้องการใช้ข้าวโพดและวัตถุดิบทดแทน จำนวน ๕.๒๐ ล้านตัน ประกอบด้วย ข้าวโพด ๒ ล้านตัน และวัตถุดิบทดแทน ๒.๕๕ ล้านตัน ข้าวบาร์เลย์ และ DDGS อีก ๐.๖๕ ล้าน ตัน ทั้งนี้ กรมได้มีมาตรการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากประเทศ ได้แก่ เมียนมา กัมพูชา และลาว ผ่านข้อตกลง ต่าง ๆ เช่น AFTA ที่กำหนดโควตาภาษี ๐% ในการนำเข้า โดยไม่จำกัดปริมาณ สามารถนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากประเทศเพื่อนบ้านระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ถึง ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๘ สำหรับมาตรการในประเทศ กรมได้ กำหนดห้ามขนย้ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีปริมาณ ๑๐,๐๐๐ กิโลกรัมขึ้นไป โดยมีมาตรการให้แจ้งราคา ปริมาณและ สถานที่เก็บ จัดทำบัญชีคุมสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากประธานคณะกรรมการส่วน จังหวัดว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (จกร.) หรือผู้ที่ประธานมอบหมาย หรือพาณิชย์จังหวัด อย่างไรก็ตาม ข้าวโพด ถือเป็นวัตถุดิบหลักในการทำอาหารสัตว์ที่มีการนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้าน และนำเข้าวัตถุดิบทดแทน ดังนั้น ประเด็นที่สหรัฐอเมริกานำเข้าข้าวโพดไทยแทนเนื้อสัตว์นั้น ส่งผลกระทบต่อชาวไร่ จึงจำเป็นต้องมีการหารือกันในระยะยาวต่อไป

สำหรับมาตรการกำกับดูแลสินค้าไข่ไก่ และสุกร ซึ่งเป็นสินค้าควบคุม กรมได้มีการกำกับดูแล ราคาสินค้าให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง และมีการเชื่อมโยงการจำหน่ายจากเกษตรกรไปยังผู้บริโภค โดยตรง

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

๑. กรมปศุสัตว์ ควรดำเนินการดังนี้

๑) คณะกรรมการเห็นด้วยกับกรมปศุสัตว์ในการออกประกาศยกเลิกประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การนำสุกร หรือหมูป่า เข้ามาเลี้ยงใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๗ พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อมิให้ส่งผล กระทบต่อเกษตรกรรายย่อยในการปรับปรุงฟาร์มสุกรให้ได้มาตรฐาน อย่างไรก็ตาม การกำหนดมาตรฐานการ จัดการฟาร์มสุกรที่ครอบคลุมถึงเกษตรกรรายย่อยมีความจำเป็นในระยะต่อไป เพื่อป้องกันการระบาดของโรค อหิวาต์แอฟริกันในสุกร (ASF) และโรคระบาดอื่น ๆ อย่างรอบด้าน

๒) คณะกรรมการเห็นด้วยกับการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP : Good Agricultural Practice) สำหรับฟาร์มไก่ไข่และฟาร์มสุกร รวมทั้งข้อกำหนดการจัดการฟาร์มที่มีระบบการ

ป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM : Good Farming Management) ในการกำกับดูแลมาตรฐานฟาร์ม แต่ทั้งนี้ ควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกรในการออกประกาศและดำเนินการตามประกาศ โดยคำนึงถึงเกษตรกรรายย่อยเป็นหลัก

๓) เร่งศึกษาวิจัยการพัฒนาวัคซีนป้องกันและรักษาโรคในสัตว์ตามฤดูกาล รวมทั้งโรคระบาดในสัตว์อื่นๆ โดยเฉพาะโรคอหิวาต์แอฟริกันในสุกร (ASF) เพื่อป้องกันความเสียหายต่อระบบอุตสาหกรรมปศุสัตว์ของไทย

๔) สนับสนุนค่าใช้จ่ายการตรวจสอบฟาร์มไก่ไข่และฟาร์มสุกรให้เป็นไปตามมาตรฐาน เช่น การตรวจมาตรฐานน้ำ อาหารสัตว์ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่เกษตรกรที่มีต้นทุนไม่เพียงพอในการปรับปรุงฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

๕) เร่งผลักดันการออกกฎหมายสนับสนุนให้มีกองทุนพัฒนาผู้เลี้ยงสุกร รวมทั้ง เสนอต่อคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อรับการสนับสนุนช่วยเหลือการพัฒนาการเลี้ยงสุกร เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการผู้เลี้ยงสุกรให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม ทั้งเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้ประกอบกิจการฟาร์มสุกร ผู้จำหน่ายปลีกเนื้อสุกรให้สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมสุกรและสนับสนุนการประกอบอาชีพของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยได้อย่างมั่นคง

๒. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กำหนดแนวทางในการผ่อนผันการบังคับใช้มาตรฐานบังคับสำหรับฟาร์มไก่ไข่กับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตัวขึ้นไป ตามกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร สำหรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ เป็นมาตรฐานบังคับ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อมิให้เกษตรกรต้องได้รับโทษ รวมทั้งเร่งผลักดันร่างกฎกระทรวงเพื่อยกเว้นให้เกษตรกรที่เลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่ ๑,๐๐๐ - ๙,๙๙๙ ตัว ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตและการรับรองตามมาตรฐานฟาร์มไก่ไข่ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยเร่งด่วน เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รายย่อยที่ยังขาดเงินทุนในการปรับปรุงฟาร์มเพื่อขอการรับรองมาตรฐาน

๓. ขอให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) พิจารณาสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเป็นกรณีพิเศษให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่และผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยที่ไม่ได้การรับรองมาตรฐาน GAP เพื่อปรับปรุงการจัดการฟาร์มไก่ไข่และฟาร์มสุกรให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ภาครัฐกำหนด

๔. กรมการค้าภายใน ควรดำเนินการกำหนดแนวทางการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ โดยไม่กระทบกับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศรวมทั้งควรควบคุมราคาไข่ไก่และสุกรให้เป็นไปตามกลไกราคาตลาด

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ ที่ประชุมมีมติแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษากฎระเบียบปัญหาและพัฒนาการบริหารจัดการข้าวทั้งระบบอย่างยั่งยืน ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๕ คน มีรายชื่อดังนี้

- (๑) นายธนวิทย์ ปรียฉัตรตระกูล
- (๒) พลอากาศตรี สุรพล นวะมะวัฒน์
- (๓) เรืออากาศโท รณชัย วงศ์ขุ่ม

(๔) นายปริเยศ อังกรกิตติ

(๕) นายศรีวิชัย ภูสีเชียว

๔.๒ ที่ประชุมมีมตินัดประชุมครั้งต่อไป (ครั้งที่ ๕๐) ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม ๔๐๒ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา

เรื่องพิจารณา การเตรียมการรองรับผลกระทบจากนโยบายทรมปี ๒.๐ และกฎหมายสินค้าปลอดการตัดไม้ทำลายป่า (EU Deforestation Regulation : EUDR) ที่มีผลต่อภาคการเกษตรไทย

หน่วยงานผู้ชี้แจง

๑) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

๒) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

๓) กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานคณะกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุม และกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๒๕ นาฬิกา

.....
(นางสาวผาติรัตน์ ชัยอนันตพงศ์)

วิทยาการปฏิบัติการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

.....
(นางสาวพิมพ์อรภา พันธุ์ลี)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ รับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๙ วันพฤหัสบดีที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๘ ในการประชุม ครั้งที่ ๕๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๘ และให้ดำเนินการเปิดเผยตามมาตรา ๑๒๙ วรรคหกของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ต่อไป

.....
(นายศักดิ์นิยม นุ่มหนู)
ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
สภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

**เอกสารประกอบการพิจารณาของ
คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุม ๔๐๒ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา**

.....

๑. นโยบายทรมัปต์ต่อภาคการเกษตรและอาหารโลก

รัฐบาลภายใต้การนำของทรมัปต์ในสมัยที่สอง หรือที่เรียกกันว่า “ทรมัปต์ 2.0” ออกประกาศลงนามคำสั่งไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานสำคัญของรัฐบาลสหรัฐฯ ในการวางกรอบทิศทาง การดำเนินนโยบายทางการค้าซึ่งใช้ชื่อว่า “นโยบายทางการค้าสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อน” (America First Trade Policy) โดยสาระสำคัญและวัตถุประสงค์ของนโยบายทางการค้าและเศรษฐกิจของทรมัปต์ 2.0 นั้น จะนำไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของระบบเศรษฐกิจ แรงงาน และความมั่นคงของสหรัฐฯ มาก่อน เพื่อสร้างห่วงโซ่อุปทานที่มีความเสถียร การเติบโตทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ อัตราเงินเฟ้อลดลงเป็นประวัติการณ์ มูลค่าการค้าจ้างที่แท้จริงและรายได้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น และการลดอัตราการขาดดุลทางการค้าอย่างต่อเนื่องของสหรัฐฯ สำหรับทรมัปต์ 2.0 นโยบายทางการค้าจะถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติ และการลดการพึ่งพาปัจจัยจากต่างชาติเพื่อตอบสนองต่อกิจการความมั่นคงของสหรัฐฯ กำหนดนโยบายด้านการค้าที่ส่งเสริมภาคการลงทุนและประสิทธิภาพภาคการผลิต ยกเว้นความได้เปรียบทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีของสหรัฐฯ ปกป้องเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ และผลประโยชน์ของชาวอเมริกันทุกชนชั้นเหนือสิ่งอื่นใด

ผลกระทบจากนโยบายทรมัปต์ต่อภาคเกษตรและอาหารโลก พบว่าการดำรงตำแหน่งรอบที่ ๒ ของประธานาธิบดีทรมัปต์จะสร้างความซับซ้อนให้กับการค้าสินค้าเกษตรและอาหารในระดับโลก และอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางการค้า (Trade Relationships) การเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของการส่งออก (Export Demand) ต้นทุนของธุรกิจและผู้บริโภคจะเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาจากสัญญาณการเพิ่มอัตราภาษีศุลกากร (Tariff) สำหรับสินค้านำเข้า การยกเลิกกฎระเบียบ (เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม) การลดภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับบริษัทที่ผลิตสินค้าในสหรัฐฯ และการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายด้านการป้องกันประเทศ โดยอาจนำไปสู่ภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้น การขยายตัวของ GDP สหรัฐฯ ที่ช้าลง และการขาดดุลงบประมาณเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การที่รัฐบาลทรมัปต์จะเก็บภาษีกับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศในอัตราร้อยละ ๑๐ - ๒๐ และสินค้าจากจีนที่สูงถึงร้อยละ ๖๐ อาจส่งผลกระทบต่อประเทศที่ได้รับผลกระทบออกมาตรการตอบโต้ โดยสินค้าประมงและแปรรูปของสหรัฐฯ มักเป็นเป้าหมายหลักในการเก็บภาษีตอบโต้ ซึ่งเมื่อรวมกับการแข็งค่าของเงินดอลลาร์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จะส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าประมงและแปรรูปของสหรัฐฯ

ในส่วนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia : SEA) หากสหรัฐฯ ขึ้นภาษีนำเข้า ร้อยละ ๒๐ จะทำให้สินค้านำเข้าจาก SEA มีต้นทุนสูงขึ้น โดยมีสินค้าเกษตรสำคัญที่สหรัฐฯ นำเข้าจากภูมิภาคนี้ เช่น น้ำมันปาล์ม น้ำมันมะพร้าว กาแฟ ยางพารา ข้าวหอมมะลิ และข้าวขาว ทั้งนี้ ไทยมีแนวโน้มถูกเพ่งเล็งจากนโยบายการค้าของสหรัฐฯ ภายใต้ Trump 2.0 สูงเป็นอันดับที่ ๒ ของกลุ่มประเทศอาเซียน รองจากเวียดนาม เนื่องจากสหรัฐฯ เสียเปรียบทางการค้ากับไทยในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการเกินดุลการค้าของไทยสูง และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัย ข้อได้เปรียบด้านต้นทุนจากการอ่อนค่าของค่าเงินบาทระยะหลัง จำนวนคำสั่งมาตรการ AD และ CVD ในหลายประเภทสินค้า (เช่น เหล็กและโลหะ แผงโซลาร์ และเคมีภัณฑ์) สูงกว่าคู่แข่ง รวมถึงการจัดเก็บภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรของไทยในอัตราที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับคู่แข่งรายอื่น

นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังเป็นคู่ค้าอันดับ ๑ ของไทย ด้วยมูลค่าการส่งออกสูงถึง ๔.๘ หมื่นล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ หรือร้อยละ ๑๗ ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๙.๔ ของจีดีพีไทย ทำให้การยกมาตรการขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าสูงสุดถึงร้อยละ ๒๐ นโยบายนี้จะส่งผลกระทบต่อภาคส่งออกของไทยอย่างมหาศาล ซึ่งจะเป็นการง่ายกับสหรัฐฯ ในการเรียกร้องสิทธิประโยชน์ทางการค้ากับไทย

๒. กฎหมายสินค้าปลอดการตัดไม้ทำลายป่า (EU Deforestation Regulation: EUDR)

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อโลก ด้วยประโยชน์ในการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ การสร้างพื้นที่สีเขียว รวมถึงการดูดซับก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นต้นเหตุของภาวะโลกร้อน อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีโลกสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ไปเป็นจำนวนมาก โดยองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) ประมาณการว่าพื้นที่ป่าไม้ ๔๒๐ ล้านเฮกเตอร์ (๒.๖ พันล้านไร่) ได้สูญหายไปในช่วงปี ๒๕๓๓-๒๕๖๓ คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ป่าทั่วโลกในขณะนี้ ซึ่งเป็นความเสี่ยงอย่างยิ่งต่อปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่โลกกำลังเผชิญในปัจจุบัน

นอกจากการเกิดไฟป่าตามธรรมชาติแล้ว การบุกรุกป่า หรือการขยายพื้นที่ทำการเกษตรก็เป็นสาเหตุของการทำลายป่าเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ สหภาพยุโรปซึ่งเป็นผู้นำด้านการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงได้ริเริ่มกฎหมายสินค้าปลอดการตัดไม้ทำลายป่า (EU Deforestation Regulation: EUDR) เพื่อผลักดันให้เกิดการอุปโภคและบริโภคสินค้าที่มาจากกระบวนการผลิตที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำลายป่าเท่านั้น อันจะเป็นการขจัดการตัดไม้ทำลายป่าของผู้ผลิตนั่นเอง กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้การส่งออกและนำเข้าสินค้าโภคภัณฑ์ (Commodities) ๗ กลุ่มของสหภาพยุโรป ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน วัว ไม้ กาแฟ โกโก้ และถั่วเหลือง รวมถึงผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสินค้าเหล่านี้ (Derived products) อาทิ ยางรถยนต์ เฟอร์นิเจอร์ กระดาษ เครื่องหนังสัตว์ ต้องตรวจสอบและรายงานที่มาของสินค้าเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่า หรือการทำให้ป่าเสื่อมโทรม โดย EUDR พัฒนาค่อยๆ จากกฎหมายควบคุมการค้าไม้ของสหภาพยุโรป (EU Timber Regulation: EUTR) ซึ่งมีขอบเขตจำกัดเพียงการห้ามจำหน่ายไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ที่ผิดกฎหมายในสหภาพยุโรป

ดังนั้น การทำความเข้าใจข้อกำหนดและการบังคับใช้ของ EUDR รวมถึงประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายดังกล่าว เพราะแม้ EUDR จะมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาพื้นที่ป่าของโลก แต่อีกด้านหนึ่งก็สร้างอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งไทยในฐานะที่เป็นคู่ค้าของสหภาพยุโรปจำเป็นต้องเข้าใจ พร้อมทั้งเตรียมรับมือกับมาตรการทางการค้าและสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดข้างต้น

๒.๑ เงื่อนไขและข้อกำหนดให้สินค้าที่เข้าและออกจากสหภาพยุโรป

EUDR เป็นกฎหมายที่ห้ามไม่ให้ค้าขายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่า โดยกำหนดให้สินค้าที่เข้าและออกจากสหภาพยุโรป ต้องผ่านเงื่อนไขสำคัญทั้ง ๓ ข้อ ได้แก่

๒.๑.๑ ปลอดการตัดไม้ทำลายป่า (Deforestation-free) หมายความว่า สินค้า วัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสินค้า ๗ กลุ่มดังกล่าว ต้องไม่ได้ผลิตบนที่ดินที่เกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่า (Deforestation) ตั้งแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป (สำหรับผลิตภัณฑ์ไม้ต้องไม่ทำให้ป่าเสื่อมโทรม (Forestdegradation) หลังสิ้นปี ๒๕๖๓ เป็นต้นไป)

๒.๑.๒ มาจากกระบวนการผลิตที่ปฏิบัติตามกฎหมายต่างๆ ของประเทศผู้ผลิต อาทิ กฎหมายที่ดิน แรงงาน สิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม ป่าไม้ และภาษี

๒.๑.๓ ได้รับการตรวจสอบและประเมินสินค้า (Due Diligence) ตามขั้นตอนที่สหภาพยุโรป กำหนด โดยผู้ประกอบการต้องส่งรายงานการตรวจสอบ (Due Diligence Statement) ก่อนจะนำเข้าหรือส่งออกสินค้า ซึ่งการตรวจสอบและประเมินประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

๑) การรวบรวมข้อมูลตลอดห่วงโซ่การผลิต เช่น ปริมาณและรหัสของสินค้า ประเทศที่ผลิต พิกัดทางภูมิศาสตร์ของแปลงปลูก (Geolocation) วันที่และระยะเวลาการผลิต รายชื่อซัพพลายเออร์ หลักฐานที่แสดงว่าสินค้าไม่ได้มาจากการตัดไม้ทำลาย และหลักฐานแสดงว่าสินค้ามาจากการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒) การประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการทำลายป่า และการละเมิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิต ซึ่งครอบคลุมประเด็นสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล โดยประเมินออกมาในรูปเอกสารที่แสดงผลสรุปความเสี่ยง และต้องทบทวนอย่างน้อยทุกปี

๓) การบรรเทาผลกระทบ ในกรณีที่ตรวจพบความเสี่ยง จะต้องดำเนินการเพิ่มเติม เช่น จัดเตรียมข้อมูล เอกสารผลสำรวจ และมาตรการลดความเสี่ยงที่ยอมรับได้

ในทุกๆ ปี หน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งโดยสมาชิกสหภาพยุโรปแต่ละประเทศ (Competent authorities) จะตรวจสอบว่าผู้ประกอบการในประเทศนั้น ๆ ปฏิบัติถูกต้องตามเงื่อนไขของ EUDR หรือไม่ โดยมีระดับการสุ่มตรวจขั้นต่ำ (Minimum level of inspections) แตกต่างกันไปตามความเสี่ยงด้านการทำลายป่าของประเทศต้นทาง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) ประเทศที่มีความเสี่ยงสูง (High risk) จะสุ่มตรวจร้อยละ ๘ ของจำนวนผู้ประกอบการ ๒) ความเสี่ยงมาตรฐาน (Standard risk) สุ่มตรวจร้อยละ ๓ และ ๓) ความเสี่ยงต่ำ (Low risk) สุ่มตรวจ ร้อยละ ๑ ทั้งนี้ หลังจากรวบรวมข้อมูลในระยะเปลี่ยนผ่านแล้ว สหภาพยุโรปจะประกาศรายชื่อประเทศตามความเสี่ยงแต่ละระดับในช่วงปลายปี ๒๕๖๗ ซึ่งการนำเข้าจากประเทศที่ถูกจัดว่ามีความเสี่ยงต่ำจะมีภาระในการตรวจสอบและรายงานน้อยกว่า (Simplified Due Diligence) กล่าวคือ ต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการประเมินความเสี่ยงและบรรเทาผลกระทบ หรือได้รับการยกเว้นขั้นตอนที่ ๒ และ ๓ ของ Due Diligence ปกตินั่นเอง

๒.๒ EUDR บังคับใช้กับใคร สินค้าประเภทใด และเมื่อไร ปัจจุบันสหภาพยุโรปได้กำหนดขอบเขตและกรอบเวลาการบังคับใช้ EUDR ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ขอบเขตสินค้า ในระยะแรก EUDR บังคับใช้กับสินค้าโภคภัณฑ์ (Commodities) ๗ กลุ่มได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน วัสดุ ไม้ กาแฟ โกโก้ และถั่วเหลือง รวมถึงผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสินค้าเหล่านี้ (Derived products) เช่น ยางรถยนต์ เฟอร์นิเจอร์ กระดาษ เครื่องหนังสัตว์ โดยรายการสินค้าที่เข้าข่ายทั้งหมดจะถูกระบุไว้ในภาคผนวกที่ ๑ ของกฎหมาย EUDR (Regulation (EU) 2023/1115) อย่างไรก็ตาม สหภาพยุโรปจะทบทวนรายการสินค้าทุกๆ ๒ ปี และจะขยายขอบเขตการบังคับใช้ให้ครอบคลุมรายการสินค้ามากขึ้น (Progressive scope) ในอนาคต

๒.๒.๒ ผู้ประกอบการที่เข้าข่าย เงื่อนไขและขั้นตอนการตรวจสอบ Due Diligence ของสินค้าที่กำหนดข้างต้นจะบังคับใช้กับ (๑) กลุ่มผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้ส่งออก (Operators) และ (๒) กลุ่มผู้ค้ารายใหญ่ (Non-SMEs traders) ในสหภาพยุโรป เช่น ร้านขายปลีกขนาดใหญ่ ซึ่งผู้เล่นทั้งสองกลุ่มในห่วงโซ่อุปทานเดียวกันนี้ต่างมีส่วนทำให้สินค้าที่ครอบคลุมภายใต้ EUDR ออกสู่ตลาดสหภาพยุโรป ในขณะที่กลุ่มผู้ค้ารายย่อย (SMEs traders) แม้ไม่จำเป็นต้องจัดทำรายงาน Due Diligence แต่ต้องเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้า รวมถึงหมายเลขอ้างอิงรายงาน Due Diligence จากผู้ค้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมรายงานเมื่อมีการร้องขอ

๒.๒.๓ ระยะบังคับใช้ กฎหมาย EUDR มีผลบังคับใช้ (Entry into force) แล้วเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ ที่ผ่านมา แต่สหภาพยุโรปได้กำหนดระยะเวลาเปลี่ยนผ่านอีก ๑๘ เดือน จนกว่าจะเริ่มนำกฎหมายมาสู่การปฏิบัติ (Entry into application) สำหรับผู้ประกอบการรายใหญ่ (Large operators and traders) ในวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๗ และให้เวลาปรับตัวเพิ่มเป็น ๒ ปี ก่อนจะนำมาใช้กับกลุ่มผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้ส่งออกรายย่อย (SMEs operator) ในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

๒.๓ ผลกระทบต่อไทยในภาพรวม สหภาพยุโรปเป็นหนึ่งในตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย และเป็นผู้ริเริ่มนำมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมมาผนวกกับการค้าระหว่างประเทศ เช่น มาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) ที่สร้างแรงกดดันสะท้อนแก่ภาคธุรกิจในประเทศมาแล้ว สำหรับ EUDR แม้ไม่ได้กำหนดให้ต้องจ่ายต้นทุนของการตัดไม้ทำลายป่า แต่ก็มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทยไม่ต่างจาก CBAM ในแง่ของค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการตรวจสอบและรายงานว่าการผลิตสินค้าเป็นไปตามเกณฑ์ที่สหภาพยุโรปกำหนด ซึ่งในภาพรวมแล้วคาดว่า EUDR จะส่งผลกระทบต่อไทยในด้านต่างๆ ดังนี้

๒.๓.๑ ผลกระทบเชิงลบ

๑) ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเผชิญต้นทุนสูงขึ้น เนื่องจาก EUDR กำหนดให้ผู้นำเข้าในสหภาพยุโรปที่ต้องการซื้อสินค้าเป้าหมาย ๗ กลุ่มจากไทยต้องตรวจสอบ Due Diligence ก่อนว่าสินค้าจากไทยไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทำลายป่า และมาจากการผลิตที่ถูกต้องตามกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากผู้ส่งออกไทยเพื่อยืนยัน เช่น ข้อมูลพิกัดของพื้นที่เพาะปลูก เอกสารรับรองการใช้ประโยชน์ที่ดิน รายชื่อผู้ค้า รวมทั้งหลักฐานการปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน สิ่งแวดล้อม ภาษี การต่อต้านการทุจริต และระเบียบด้านศุลกากร ซึ่งผู้ผลิตและผู้ส่งออกไทยจะต้องเผชิญต้นทุนการจัดทำและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Compliance cost) เมื่อต้องการขายสินค้าในสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ผู้ผลิตยังต้องเผชิญต้นทุนการดำเนินการให้ได้มาซึ่งมาตรฐานสากล (Standard cost/ Certificate cost) เพื่อใช้เป็นหลักฐานยืนยันการผลิตสินค้าที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคม เช่น มาตรฐานรับรองผลิตภัณฑ์ไม้ที่ยั่งยืน และมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน แม้สัดส่วนสินค้าที่เข้าข่าย EUDR จะคิดเป็นเพียงร้อยละ ๘.๓ ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดไปยังสหภาพยุโรปในปี ๒๕๖๕ หรือเพียงร้อยละ ๐.๗๐ ของการส่งออกรวมของไทย แต่สัดส่วนดังกล่าวมีทิศทางเพิ่มขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น หากพิจารณาเฉพาะการซื้อขายสินค้า EUDR จะพบว่าไทยพึ่งพาสหภาพยุโรปถึงร้อยละ ๘ ของมูลค่าการส่งออกสินค้า EUDR ทั้งหมดของไทย ซึ่งสูงกว่าอัตราการพึ่งพาสหภาพยุโรปในทุกสินค้านำเข้ารวมกัน ขณะที่ฝั่งสหภาพยุโรปเองก็พึ่งพาการนำเข้าเฉพาะสินค้า EUDR จากไทยร้อยละ ๐.๕ ของการนำเข้าสินค้า EUDR ทั้งหมด ซึ่งมากกว่าอัตราการพึ่งพาสินค้าจากไทยรวมทุกประเภท สถิติเหล่านี้สะท้อนว่าการค้าสินค้าภายใต้กฎหมาย EUDR มีความสำคัญกับไทยและสหภาพยุโรปเมื่อเทียบกับทุกประเภทสินค้านำเข้ารวมกัน และความสำคัญดังกล่าวก็มีทิศทางเติบโตขึ้น ดังนั้น ไทยจึงไม่อาจละเลยผลกระทบของ EUDR ได้ที่น่าสนใจ คือ มูลค่าการค้าข้างต้น มาจากสินค้ายางพาราและผลิตภัณฑ์เป็นหลัก หรือคิดเป็นกว่าร้อยละ ๘๐ ของการส่งออกสินค้า EUDR ของไทยไปสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ไทยยังพึ่งพาสหภาพยุโรปในการส่งออกยางถึงร้อยละ ๑๑.๕๐ ตามมาด้วยผลิตภัณฑ์ไม้ และปาล์มน้ำมัน ที่มีมูลค่าการส่งออกไปยังสหภาพยุโรปสูงรองจากยางพารา ส่วนสินค้ากลุ่มอื่น ไทยยังขายให้กับสหภาพยุโรปน้อย ดังนั้น ในระยะแรก ผู้ประกอบการสินค้ายางพารา ไม้ และปาล์มน้ำมัน น่าจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบหลักจาก EUDR อีกทั้งสินค้าสามกลุ่มนี้ยังมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมปลายน้ำ (Forward Linkage) สูงแปลว่าจะสร้างความซับซ้อนและต้นทุนในการตรวจสอบย้อนกลับของห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้าปลายน้ำอีกหลายรายการ

ยิ่งไปกว่านั้น ในอนาคตแรงกดดันด้านต้นทุนการส่งออกจะยิ่งเพิ่มขึ้นถ้าสหภาพยุโรปขยายขอบเขตสินค้า รวมถึงขอบเขตการรายงานข้อมูล ซึ่งต้องติดตามแนวทางที่สหภาพยุโรปจะประกาศต่อไป

๒) ผู้ประกอบการรายย่อยอาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากผู้ประกอบการไทยบางรายอาจสูญเสียรายได้จากการที่ไม่สามารถขายสินค้าในสหภาพยุโรปได้ เพราะไม่ผ่านเกณฑ์ EUDR หรือมีความเสี่ยงมากกว่าคู่แข่งในด้านการตัดไม้ทำลายป่า รวมถึงการละเมิดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ประกอบการรายเล็กต้องเผชิญกับความเสี่ยงดังกล่าวมากกว่า โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย ตัวอย่างเช่น เกษตรกรรายย่อยผู้ปลูกยางพาราหลายรายได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชน ตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) แต่หากขั้นตอนการออกใบอนุญาตในบางครั้ง เป็นไปอย่างล่าช้าก็อาจเป็นข้อจำกัดในการแสดงหลักฐานการปฏิบัติตามกฎหมายที่ดินของชาวสวนเหล่านี้ นอกจากนี้ ผู้เล่นรายเล็กที่ขาดความพร้อมด้านการเก็บข้อมูลและการพิสูจน์ความสอดคล้องตามกฎหมายอาจสูญเสียตลาดในประเทศด้วย เพราะผู้ผลิตสินค้าปลายน้ำ เช่น กุ้งมีย่าง เฟอร์นิเจอร์ไม้ อาจหันไปซื้อวัตถุดิบจากผู้ค้ารายใหญ่ เพื่อเลี่ยงปัญหาการทำลายป่าและปัญหาจากการไม่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ นอกจากนี้ เกษตรกรบางรายอาจทำการเกษตรในรูปแบบวนเกษตร (Agroforestry) ที่เป็นการทำไร่นาควบคู่กับการปลูกไม้ยืนต้นหนาแน่นคล้ายป่าไม้เพื่อเพิ่มรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรหลายชนิด ซึ่งการเปลี่ยนพื้นที่ป่าให้เป็นพื้นที่วนเกษตร อาจนับเป็นการทำลายป่าภายใต้ EUDR ได้ จึงมีโอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะสูญเสียรายได้และส่วนแบ่งตลาดไป

๓) ไทยอาจค่อยๆ หลุดออกจากห่วงโซ่อุปทานและการลงทุนโลก กฎหมาย EUDR กำหนดให้สินค้าต้องสามารถตรวจสอบย้อนกลับห่วงโซ่การผลิตได้ และสหภาพยุโรปจะจัดกลุ่มความเสี่ยงของประเทศต้นทางที่ผลิตสินค้าด้วย จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่การผลิต โดยประเทศที่มีความเสี่ยงสูง (High-risk country) จะค่อยๆ ถูกผลักออกจากห่วงโซ่มูลค่าโลก ดังนั้น หากไทยถูกจัดว่าเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงในการทำลายป่าสูง ประเทศคู่ค้าของสหภาพยุโรปอาจซื้อวัตถุดิบชั้นกลางจากไทยลดลง หรือชะลอการเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เพราะต้องหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่เกิดจากการละเมิด EUDR ตัวอย่างเช่น จีน ซึ่งเป็นผู้ส่งออกเฟอร์นิเจอร์ไม้รายใหญ่ไปยังสหภาพยุโรป อาจนำเข้าวัตถุดิบไม้ชั้นกลางจากไทยลดลง และหันไปซื้อไม้จากแหล่งอื่นๆ ที่จีนมีแนวโน้มนำเข้าเพิ่มขึ้นในช่วงปี ๒๕๕๙-๒๕๖๕ เช่น เวียดนาม ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสหภาพยุโรป ดังนั้น ไม่ใช่แค่ไทยจะสูญเสียส่วนแบ่งตลาดสินค้า EUDR ในสหภาพยุโรปให้กับคู่แข่ง แต่ยังมีโอกาสสูญเสียส่วนแบ่งตลาดสินค้าชั้นกลางในห่วงโซ่การผลิตสินค้า EUDR ทั่วโลกด้วยนอกจากผลกระทบต่อผู้ประกอบการและเกษตรกรข้างต้นแล้ว ในอีกมุมหนึ่ง EUDR ก็มีโอกาสรสร้างผลประโยชน์ให้กับประเทศไทยอีกหลายประการ ดังนี้

๒.๓.๒ ผลกระทบเชิงบวก

๑) โอกาสทางการค้าเพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการไทยมีโอกาขยายส่วนแบ่งตลาดในสหภาพยุโรป หากสินค้าไทยที่ส่งไปยังสหภาพยุโรปเกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่าน้อยกว่า หรือมีความพร้อมในการตรวจสอบและยืนยันที่มาของผลิตภัณฑ์มากกว่าประเทศคู่แข่ง ตัวอย่างเช่น ไทยสามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาดการส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ในสหภาพยุโรป หากผู้ประกอบการไทยสามารถพัฒนาการทำสวนยางอย่างยั่งยืนและสามารถพิสูจน์การตรวจสอบย้อนกลับถึงที่มาของที่ดินสวนยางได้ รวมถึงมีโอกาสขยายตลาดในจีน ซึ่งเป็นผู้นำเข้าวัตถุดิบยางจากไทยที่ได้มาตรฐาน EUDR ไปแปรรูปเพื่อส่งออกไปยังสหภาพยุโรปต่อไป ในขณะที่อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทยส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกที่ปรับเปลี่ยนมาจากพื้นที่เกษตรกรรมอื่นๆ เช่น สวนยางพารา สวนผลไม้ นาข้าว และเกษตรกรไทยถือครองอย่างถูกกฎหมาย จึงมีโอกาสชิงส่วนแบ่งตลาดจากอินโดนีเซียและมาเลเซียที่ยังมีข้อพิพาทในประเด็นปาล์มน้ำมันกับสหภาพ

ยุโรป อย่างไรก็ตาม โอกาสทางการค้าที่เกิดขึ้นจะมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมและการปรับตัวของผู้มีส่วนได้เสียตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๒) ผลักดันการเฝ้าระวังการทำลายป่า ส่งเสริมการรักษาและเพิ่มพื้นที่ป่า แม้ EUDR ไม่ได้บังคับใช้กับประเทศไทยโดยตรง แต่ในฐานะคู่ค้าของสหภาพยุโรป ไทยจะได้รับแรงกดดันให้เข้มงวดกับนโยบายป่าไม้ยิ่งขึ้นหากยังต้องการค้าขายกับสหภาพยุโรป เมื่อพิจารณาสถานการณ์ป่าไม้ในปัจจุบันจะพบว่าพื้นที่ป่าไม้ของไทยต้องได้รับการอนุรักษ์มากขึ้น ในปี ๒๕๖๕ ไทยมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งสิ้น ๑๐๒.๑ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖ ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งพื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ โดยมีสาเหตุสำคัญจากไฟป่า การบุกรุกทำลายป่า และการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อาทิ เปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่การเกษตร ทั้งนี้ การเกิดไฟป่าเป็นสาเหตุหลักของการสูญเสียป่า และพื้นที่ที่เสียหายจากไฟป่าในไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ ๒๑.๘ ต่อปี จาก ๑.๑ แสนไร่ ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๒.๕ แสนไร่ ในปี ๒๕๖๔ ขณะเดียวกัน แม้การบุกรุกป่าจะมีแนวโน้มลดลงจากอดีต แต่สถิติพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกในปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ เฉลี่ยที่ ๒๐,๐๐๐ ไร่ต่อปี ยังถือว่าน่าเป็นห่วง เพราะมาจากคดีการบุกรุกที่รายงานโดยกรมป่าไม้เท่านั้น ดังนั้น การบังคับใช้ EUDR จะเป็นแรงผลักดันสำคัญให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและจริงจังกับการดูแลรักษาป่ามากขึ้น แม้ว่าไทยได้ตั้งเป้าหมายที่ท้าทายมากในการเพิ่มสัดส่วนพื้นที่ป่าเป็นร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่ประเทศภายในปี ๒๕๘๐ แต่ด้วยแรงผลักดันจากนโยบายสิ่งแวดล้อมภายนอก คาดว่าจะส่งผลให้ไทยสามารถเข้าใกล้เป้าหมายเหล่านี้ได้เร็วขึ้น

๓) ยกระดับการทำธุรกิจอย่างยั่งยืน การบังคับใช้กฎหมาย และการจัดเก็บข้อมูล เนื่องจาก EUDR ไม่ได้กำหนดเฉพาะกฎเกณฑ์ด้านป่าไม้เท่านั้น แต่ยังกำหนดให้การผลิตสินค้าต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ตามกฎหมายหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่ดิน แรงงาน สิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม ภาษี การต่อต้านการทุจริต และระเบียบด้านศุลกากร ซึ่งแม้ในมุมหนึ่งจะสร้างความยุ่งยากแก่ผู้ประกอบการไทยในการเตรียมหลักฐานที่แสดงว่าการผลิตถูกต้องตามกฎหมายเหล่านี้ แต่ในอีกด้านหนึ่งจะช่วยส่งเสริมการทำธุรกิจอย่างยั่งยืนและถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงผลักดันการบังคับใช้กฎหมายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศยิ่งขึ้น นอกจากนี้ EUDR จะสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเพื่อให้ได้การรับรองมาตรฐานสากลต่างๆ มากขึ้น เช่น มาตรฐานรับรองผลิตภัณฑ์ไม้ที่ยั่งยืน และมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน เนื่องจากการผ่านการรับรองมาตรฐานเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในขั้นตอนการตรวจสอบ Due Diligence ท้ายที่สุด EUDR ยังมีแนวโน้มผลักดันให้ไทยมีระบบการจัดเก็บ และติดตามข้อมูลกิจกรรมทางการเกษตร การผลิต ตลอดจนผู้ค้าที่เกี่ยวข้อง ที่ทันสมัยและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็วขึ้น เพราะข้อมูลและเอกสารเหล่านี้จำเป็นในการส่งออกไปยังสหภาพยุโรป

๒.๔ แนวทางการเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนเพื่อรองรับกฎหมายสินค้าปลอดการตัดไม้ทำลายป่า (EU Deforestation Regulation: EUDR)

กฎหมาย EUDR ที่มีผลบังคับใช้แล้วเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๖ ส่งสัญญาณให้ไทยต้องเร่งทำความเข้าใจและเตรียมรับมือกับกฎเกณฑ์ทางการค้าใหม่ที่ผนวกประเด็นด้านความยั่งยืนอย่างเข้มงวด ดังนั้น เพื่อบรรเทาผลกระทบทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจาก EUDR หน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนควรดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

๒.๔.๑ ผลักดันให้ไทยได้รับการจัดเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงต่ำ (Low risk) เพื่อช่วยลดขั้นตอนและต้นทุนของการตรวจสอบ Due Diligence ก่อนส่งออกไปยังสหภาพยุโรป และยังช่วยป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบการในยุโรปหันไปนำเข้าจากประเทศอื่นที่มีความเสี่ยงต่ำกว่า ด้วยเหตุนี้ในช่วงเปลี่ยนผ่านก่อนที่สหภาพยุโรปจะประกาศผลการประเมินความเสี่ยงในปี ๒๕๖๗ และในอนาคตที่จะมีการทบทวนการจัดกลุ่มนั้น

ไทยต้องแสดงความพร้อมต่อ EUDR ในด้านต่างๆ ได้แก่ ๑) การปรับกระบวนการออกใบอนุญาตต่าง ๆ เช่น การถือครองที่ดิน การใช้พื้นที่ป่า การตัดไม้ ให้ถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น ๒) การพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนจัดเก็บ และติดตามข้อมูลเกษตรกรและผู้ประกอบการ ให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ทั้งห่วงโซ่การผลิต และ ๓) การบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไทยมีกฎหมายเหล่านี้อยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่ดิน แรงงาน สิ่งแวดล้อม ภาษี หรือการต่อต้านการทุจริต แต่ต้องเข้มงวดกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามของผู้ประกอบการ และในฝั่งภาคธุรกิจเองต้องสร้างความตระหนักและตื่นตัวในเรื่องนี้ไปพร้อม ๆ กับภาครัฐด้วย

๒.๔.๒ ช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) ซึ่งเป็นกลุ่มที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบมากที่สุดในแง่ของความเสี่ยงจากการถูกผลักออกจากห่วงโซ่อุปทานในประเทศและระหว่างประเทศ เนื่องจากอาจไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของ EUDR ได้ โดยเกษตรกรรายย่อยและ SMEs ที่เป็นผู้เล่นส่วนใหญ่ในอุตสาหกรรม EUDR ควรได้รับการสนับสนุนด้านความรู้ความเข้าใจกฎเกณฑ์ การเตรียมข้อมูลที่จำเป็น เช่น เอกสารที่ดินทำกินที่ถูกต้อง พิกัดแปลงปลูก รวมถึงการปรับเปลี่ยนการทำธุรกิจอย่างยั่งยืนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

๒.๔.๓ ส่งเสริมการรับรองมาตรฐานสากลด้านความยั่งยืน แม้ว่า EUDR ไม่ได้กำหนดให้ต้องใช้มาตรฐานสากลในการตรวจสอบ Due Diligence แต่หากผู้ประกอบการตลอดจนเกษตรกรผ่านการรับรองมาตรฐานความยั่งยืนต่างๆ ก็จะเป็นอีกหนึ่งหลักฐานที่พิสูจน์ได้ว่าสินค้ามาจากการผลิตที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคม เช่น มาตรฐาน FSC และ PEFC ที่รับประกันว่าผลิตภัณฑ์ไม้และยางพาราได้มาจากป่าปลูกที่มีการจัดการอย่างถูกต้อง หรือมาตรฐาน RSPO ที่รับรองน้ำมันปาล์มที่ผลิตอย่างยั่งยืน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนด้านการให้ความรู้และสร้างขีดความสามารถ (Capacity building) ด้านมาตรฐานสากลแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ รวมทั้งสนับสนุนด้านการเงิน อาทิ การส่งเสริมให้ภาคธุรกิจลงทุนปรับปรุงประสิทธิภาพไปสู่มาตรฐานความยั่งยืนระดับสากล ภายใต้มาตรการยกระดับอุตสาหกรรม (Smart and Sustainable Industry) ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการเองก็ควรตระหนักถึงความสำคัญและตัดสินใจลงทุนเพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตให้ยั่งยืนยิ่งขึ้น

แม้คู่ค้าของสหภาพยุโรปทั่วโลกจะเผชิญความท้าทายจาก EUDR เช่นเดียวกัน แต่แน่นอนว่าประเทศต่างๆ ย่อมมีความสามารถในการปรับตัวไม่เท่ากัน นั่นแปลว่าหากไทยเตรียมความพร้อม และบรรเทาผลกระทบได้ดีกว่าประเทศคู่แข่ง ผู้ประกอบการไทยจะสามารถขยายส่วนแบ่งตลาดในสหภาพยุโรปได้ ไม่เพียงแต่สินค้าที่ไทยส่งออกมาก อาทิ ยางพารา ไม้ และน้ำมันปาล์ม เท่านั้น แต่ยังรวมถึงสินค้ากลุ่มอื่น ๆ ที่มีศักยภาพในการเติบโต เช่น โกโก้ ในขณะเดียวกัน ไทยก็มีโอกาสเพิ่มบทบาทในห่วงโซ่มูลค่าโลกผ่านการส่งออกวัตถุดิบชั้นกลางที่ไทยมีศักยภาพ เช่น ยางแปรรูปและไม้แปรรูป ไปยังประเทศคู่ค้าของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนมากขึ้น ทำให้เกิดผลพลอยได้ที่สำคัญคือการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร ซึ่งอาจเพิ่มโอกาสในการระดมทุนและต่อยอดธุรกิจ อาทิ การอยู่ในรายชื่อหุ้นยั่งยืนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และท้ายที่สุดเมื่อภาคส่วนต่างๆ ใส่ใจประเด็นความยั่งยืนมากขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ของประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ไทยเข้าใกล้เป้าหมาย Net Zero ที่ตั้งไว้ได้เร็วขึ้นด้วย ยิ่งไปกว่านั้น EUDR ยังก่อให้เกิดโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ เช่น ผู้พัฒนาระบบติดตามและตรวจสอบย้อนกลับ ผู้ให้บริการและที่ปรึกษาด้านการตรวจสอบ Due Diligence ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความยุ่งยากซับซ้อน รวมถึงผู้ให้บริการรับรองมาตรฐานสากลด้านความยั่งยืน อย่างไรก็ตามเนื่องจากภายใน ๒ ปี หลังจากกฎหมายมีผลบังคับใช้สหภาพยุโรปจะทบทวนและอาจขยายขอบเขตให้ครอบคลุมบทบาทของสถาบันการเงิน โดยอาจห้ามการให้สินเชื่อหรือเงินทุนที่เกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่า อย่างไรก็ตาม หากภาคการเงินตื่นตัวและ

ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ก็จะมีโอกาสเป็นผู้ผลักดันการเติบโตของธุรกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งท้ายที่สุดจะกลายเป็นระเบียบปฏิบัติใหม่ของโลก เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า **กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่สหภาพยุโรปเป็นผู้ริเริ่มมีแนวโน้มสูงที่จะกลายเป็นต้นแบบของโลก** ตัวอย่างเช่น CBAM ที่ขณะนี้หลายๆ ประเทศกำลังพิจารณานำมาใช้ตามสหภาพยุโรป ซึ่ง EUDR เองก็จะมีอิทธิพลต่อกติกาการค้าและสิ่งแวดล้อมของโลกเช่นเดียวกัน ดังนั้น ไทยควรเตรียมตัวให้พร้อมที่สุดในโอกาสแรก เพราะจะเปิดทางไปสู่โอกาสทางการค้าการลงทุนในลำดับถัด ๆ ไป

.....